

บทที่ 14

สภาพเศรษฐกิจระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2

14.1 เปรียบเทียบสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง

สงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีความคล้ายคลึงกันในหลายลักษณะ คือ

(1) เป็นสงครามที่เกิดจากการแก่งแย่งแข่งขันระหว่างประเทศจนกลายเป็นสงครามโลก การแข่งขันระหว่างประเทศหรือ การกระทบกระทั่งกันระหว่างประเทศ มักเกิดขึ้นกับประเทศที่มีสภาพเศรษฐกิจเข้มแข็ง นำไปสู่ความขัดแย้งและการต่อสู้เพื่อเอาชนะกันจนกลายเป็นสงคราม และดึงประเทศอื่น ๆ เข้าสู่สงครามด้วย

(2) เป็นสงครามที่ทำให้บางประเทศเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจของตนเป็นระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลเข้ามาควบคุมกิจการต่าง ๆ โดยสิ้นเชิง

(3) เป็นสงครามโลกที่ทำให้ความเสียหายอย่างมหาศาลแก่ประเทศที่เข้าร่วมสงคราม โดยเฉพาะสงครามโลกครั้งที่ 2 ค่าเสียหายจากสงครามคิดเป็นมูลค่าถึง 3,000,000 ล้านดอลลาร์โดย เฉพาะอาวุธยุทธโปกรณ์มีมูลค่าถึง 1,154,000 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเสียหายของสงครามโลกครั้งที่ 1 แล้วจะมีมูลค่าสูงกว่าถึง 7 เท่า ประชาชนและทหารที่ต้องเสียชีวิตในสงครามครั้งนี้ประมาณ 22 ล้านคน บาดเจ็บ 34 ล้านคน ประชากรของโลกหลายล้านคนต้องขาดอาหาร ประชากรของยุโรปประมาณ 30 ล้านคนไร้ที่อยู่และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศขาดสะบั้นลง จึงนับว่าเป็นสงครามที่ทำให้ความเสียหายให้แก่มนุษยชาติมากที่สุดเท่าที่เคยปรากฏ

14.2 ลักษณะสำคัญของสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ

(1) ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศในกลุ่มอักษะ (Axis Powers) มีทัศนคติในการปกครองและเศรษฐกิจแตกต่างไปจากประเทศอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง และทัศนคติดังกล่าวเป็น

แนวความคิดใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยเฉพาะในเยอรมัน การทำกิจกรรมของภาคเอกชนต้องขึ้นกับรัฐโดยสิ้นเชิง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ค่อยดีนัก โดยไม่คำนึงถึงกฎหมายและความซื่อสัตย์และไม่เคารพใน " สิทธิมนุษยชน " อันประกอบไปด้วย เสรีภาพการแสดงความคิดเห็นและความเสมอภาค

(2) สงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นในระยะเวลาประเทศต่าง ๆ กำลังประสบกับวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ หลายประเทศขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับบางประเทศที่ไม่มีดินแดนอาณานิคม เช่น เยอรมัน ได้ดำเนินนโยบายขยายอาณาเขตเพื่อครอบครองดินแดนต่าง ๆ โดยหวังจะมีผลทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

(3) สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นการต่อสู้ระหว่างประเทศที่มีวัฒนธรรมและสังคมต่างกันอย่างแท้จริง คือ ญี่ปุ่นเป็นศัตรูของประเทศทางตะวันตก ส่วนรัสเซียก็เข้าสู่สงครามเพราะถูกโจมตีก่อน และกลายเป็นคู่สงครามของเยอรมัน ซึ่งเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมทางตะวันตก แม้จะเข้าร่วมกับกลุ่มสัมพันธมิตรในที่สุด แต่รัสเซียทำให้พันธมิตรสงสัยว่ามุ่งร้ายต่อตน เพราะรัสเซียช่วยทางการทหารเพียงเล็กน้อยและวางแผนจะเอาเปรียบทุกทาง

14.3 เหตุการณ์ทางด้านทหาร

สงครามเริ่มต้นเมื่อเยอรมันบุกโปแลนด์เมื่อวันที่ 1 กันยายน ค.ศ.1939 และเมื่อญี่ปุ่น มหาอำนาจทางตะวันออกบุกยึดครองดินแดนแมนจูเรีย หรือแมนจูเก้ว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประเทศจีนและพยายามจะยึดครองจีนทั้งประเทศ ต่อมาในปี ค.ศ.1936 เยอรมันบุกยึดครองเขตปลอดทหารในแคว้นไรน์ และยกเลิกสนธิสัญญาแวร์ซายล์ มุสโซลินี นักการทหารผู้นำประเทศอิตาลียึดครองประเทศเอธิโอเปีย ต่อมาประเทศเยอรมันและอิตาลีส่งทหารไปช่วยนายพลฟรังโก ทำให้เยอรมันและอิตาลีมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ในปี ค.ศ.1939 เยอรมันรวมดินแดนโบลีเวียและโมราเวียและจัดตั้งสโลวาเกียเป็นดินแดนภายในการปกครองของเยอรมัน ขณะเดียวกันนั่นเอง ฮังการีได้ยึดครองรูเธเนีย เยอรมันยึดครองเมมเมลและบางส่วนของลิทัวเนีย กลุ่มประเทศอักษะได้ขยายอาณาเขตยึดครองไปยังประเทศ

ต่าง ๆ เช่น อิตาลีได้ขยายอาณาเขตออกไปโดยได้รวมดินแดนอัลบาเนียเข้ากับประเทศ อิตาลี ส่วนเยอรมันได้ทำสนธิสัญญากับรัสเซียในการไม่รุกรานกัน ด้วยสนธิสัญญาอันนี้เอง ประเทศทั้งสองจึงไม่มีสงครามต่อกันนับเวลาได้ถึง 10 ปี ในวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1939 เยอรมันได้บุกยึดโปแลนด์อย่างรวดเร็วและได้เข้ายึดครองกรุงวอซอในวันที่ 27 กันยายน ค.ศ. 1939 ฝ่ายรัสเซียได้ส่งทหารของตนเข้าประชิดเขตแดนทางตะวันออกและยึดครองโปแลนด์บางส่วนเพื่อป้องกันเขตแดนของตน เยอรมันประสบชัยชนะจากการรุกรานประเทศต่าง ๆ ทางตะวันตก ประเทศอิตาลีได้คาดการณ์ว่า สงครามต้องสิ้นสุดลงโดยเยอรมันได้ชัยชนะอย่างแน่นอน จึงได้ประกาศสงครามกับประเทศฝรั่งเศสและอังกฤษทันที เยอรมันโจมตีอังกฤษทางอากาศ ไม่ประสบผลสำเร็จแต่ได้ทำความเสียหายให้แก่อังกฤษมิใช่น้อย เยอรมันเองก็สูญเสียกำลังเดินทางอากาศมากมายเช่นกัน โดยเยอรมันสูญเสียเครื่องบินไปประมาณ 2,375 ลำ

สำหรับการโจมตีทางทะเล เยอรมันประสบความสำเร็จในการจมเรือพันธมิตรได้ถึง 29 ลำ ชั่วเพียงสัปดาห์เดียวในเดือนมีนาคม 1941 เพราะเยอรมันมีกองทัพเรือดำน้ำที่เข้มแข็ง ประธานาธิบดีรูสเวลท์ แห่งสหรัฐอเมริกา ตัดสินใจส่งสินค้าต่างๆ ไปให้อังกฤษ โดยกองเรือพาณิชย์ต้องใช้เรือพิฆาตคุ้มกันถึง 50 ลำ นิมิตต์ของฝ่ายพันธมิตรเกิดขึ้น เมื่อเยอรมันบุกรัสเซีย ในวันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ. 1941 และญี่ปุ่น มหาอำนาจทางตะวันออก สหราชอาณาจักรของเยอรมัน โจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์ ในวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 อันเป็นผลให้สหรัฐอเมริกาเข้าสงครามทันที เยอรมันต้องเสียทรัพยากรมากมาย ทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ก็เสียหายมากจากการบุกรัสเซียครั้งนี้และทำให้เยอรมันอ่อนกำลังลง ขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาก็สามารถส่งคนและอาวุธยุทโธปกรณ์สนับสนุนพันธมิตร ทำให้สามารถพิชิตกลุ่มอักษะได้ในที่สุด

14.4 สงครามโลกครั้งที่ 2 " สงครามทางเศรษฐกิจ "

ประเทศต่าง ๆ ที่เข้าสู่สงครามแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม คือ ฝ่ายพันธมิตร (Allies) และฝ่ายอักษะ (Axis) ซึ่งรวมถึงประเทศที่ถูกยึดครองด้วย ประเทศกลุ่มอักษะรู้ดีถึงความได้เปรียบของฝ่ายพันธมิตรทั้งทางกำลังเศรษฐกิจและกำลังคน จึงเลือกใช้กลยุทธ์ที่จะทำให้สงครามสิ้นสุดโดยเร็ว แต่ฝ่ายสัมพันธมิตรกลับดำเนินกลยุทธ์ที่แตกต่างกัน นั่นคือ ดำเนินนโยบายทำสงครามยึดเชื้อ ยึดเวลาเพื่อสร้างเสริมกำลังทางทหารและเข้าโจมตีอย่างหนัก

ลักษณะการต่อสู้ทางเศรษฐกิจในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สำคัญ คือ

1) รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมสงคราม ได้มีบทบาทมากขึ้นในเรื่องของการเคลื่อนย้ายกำลังคนและทรัพยากรของประเทศ และเข้าควบคุมเศรษฐกิจทั้งหมด รวมทั้งมีการวางแผนเศรษฐกิจ ซึ่งประเทศต่าง ๆ ได้รับความสำเร็จมากกว่าที่เคยเป็นมาในสงครามโลกครั้งที่ 1 หรือ ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่ในปี ค.ศ. 1932

2) ประเทศคู่สงครามพยายามอย่างยิ่งที่จะจำกัดกำลังการผลิตของฝ่ายตรงกันข้ามทุกวิถีทางเพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ ปั่นป่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำลายโดยการทิ้งระเบิดและการยิงด้วยจรวดต่อเป้าหมายอันเป็นโรงงานอุตสาหกรรมทุกชนิด เพื่อทำความเสียหายให้แก่ประเทศฝ่ายตรงกันข้ามให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3) ประเทศฝ่ายพันธมิตรพยายามทุกวิถีทางที่จะให้กลุ่มประเทศอังกฤษยึดครองดินแดนอันว่างเปล่า และแห้งแล้ง และเนื่องจากพันธมิตรขณะนั้นเป็นเจ้าทะเล จึงพยายามดึงประเทศต่าง ๆ ที่ไม่ได้เข้าสงครามให้เข้าสงคราม โดยเป็นฝ่ายพันธมิตร เพื่อให้ประเทศต่างๆ เหล่านั้นเป็นแหล่งเสบียงอันสำคัญของฝ่ายพันธมิตร

4) ในขณะที่ฝ่ายพันธมิตรส่งทหารและเสบียงโดยทางเรือ ฝ่ายอักษะก็พยายามที่จะทำลายเส้นทางลำเลียงนั้นด้วยกองทัพเรือดำน้ำและทางอากาศ ซึ่งลักษณะเช่นนี้คล้ายคลึงกับสภาพของสงครามโลกครั้งที่ 1

การวางแผนเศรษฐกิจและการที่รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เข้าควบคุมเศรษฐกิจของประเทศในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น มีส่วนคล้ายคลึงกับสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 มาก แต่มีข้อแตกต่างไปบ้างโดยเฉพาะการวางแผนเศรษฐกิจได้ดำเนินไปอย่างรัดกุมและแน่นอน การปันส่วนอาหารมีแทบทุกประเทศ สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปกติประเทศต่าง ๆ ในยุโรปมักสั่งสินค้าอาหารจากต่างประเทศ ดังนั้นเมื่อเกิดสงครามประชาชนในประเทศจึงขาดแคลนอาหารมาก รัฐบาลจึงต้องจำกัดและปันส่วนอาหารให้แก่ประชาชน โดยถือเอาอายุของประชาชนเป็นเกณฑ์ในการปันส่วนว่าอายุเท่าใด ควรจะได้รับปันส่วนอาหารที่มีแคลอรีเท่าไร (ตารางที่ 14.1)

ตารางที่ 14.1
จำนวนแคลอรีที่ประชาชนบริโภคต่อ 1 วัน

ประเทศ	1941	1942	1943	1944
เยอรมันนี	1990	1750	1980	1930
อิตาลี	1010	950	990	1065
เบลเยียม	1360	1365	1320	1555
ฝรั่งเศส	1365	1115	1080	1115
โปแลนด์	845	1070	855	1200

คนงานเหมืองแร่ในประเทศอังกฤษได้รับปันส่วนสนุ่เพียงคนละ 1 ก้อนต่อเดือน ทางด้านกำลังคนผู้ชายในประเทศต่างๆ ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารหรือเข้าทำงานในโรงงาน ตั้งแต่อายุยังน้อย ประเทศต่าง ๆ พยายามอย่างยิ่งที่จะใช้กำลังคนอย่างมีประสิทธิภาพ และพยายามเพิ่มแรงงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สหรัฐอเมริกามีจำนวนคนทำงานเพิ่มขึ้น และทหารประจำการเพิ่มขึ้นถึง 11 ล้านคน คนเหล่านี้มาจากกำลังคนที่ปลดเกษียณแล้ว แต่ถูกเรียกกลับเข้ามาใหม่ รวมทั้งเปิดโอกาส ให้ใช้แรงงานเด็กซึ่งเป็นวัยที่เรียนหนังสือ และ

แรงงานผู้หญิงเพิ่มอีกด้วย เป้าหมายของการผลิตทั้งทางปริมาณและคุณภาพ รัฐบาลเป็นผู้กำหนดขึ้น ซึ่งมุ่งผลิตเฉพาะสินค้าสงครามเท่านั้น การใช้วัตถุดิบและแรงงานในการผลิตสินค้าใด รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นผู้กำหนดและพยายามชักจูงการผลิตให้เป็นไปตามแผนด้วยการทำใบสั่งซื้อต่อเอกชน มีการให้อภิสิทธิ์เรื่องภาษี และตั้งราคาเพื่อจูงใจให้ผู้ผลิตในภาคเอกชนทำการผลิตมากขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลยังลงทุนทำการผลิตในอุตสาหกรรมบางอย่างอีกด้วย

ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลและการวางแผน สหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จในการผลิตสินค้าต่าง ๆ เพื่อการสงคราม เช่น มีการต่อเรือสินค้าเพิ่มขึ้นจาก 342,000 ตันในปี ค.ศ.1939 เป็น 19,238,000 ตันในปี ค.ศ.1943 เป็นที่สังเกตว่า สหรัฐอเมริกาต่อเรือสินค้าได้มากถึงสองในสามของเรือสินค้าที่ทั้งโลกมีอยู่ในปีค.ศ.1939 สามารถผลิตเครื่องบินได้เพิ่มขึ้นจาก 12,804 ลำในปี ค.ศ.1940 เป็น 49,761 ลำในปี ค.ศ.1945 นอกจากนี้จำนวนสินค้าอื่น ๆ ก็สามารถผลิตได้มากขึ้นเช่นกัน นับได้ว่าเป็นผลสำเร็จจากการวางแผนในสหรัฐ ส่วนในรัสเซีย การวางแผนก็ประสบความสำเร็จเช่นกัน ถึงแม้ประเทศรัสเซียจะเสียดินแดนให้แก่เยอรมัน ซึ่งดินแดนเหล่านั้นเป็นแหล่งถ่านหินถึง 63 เปอร์เซ็นต์ ของการผลิตถ่านหินทั้งหมด และดินแดนที่เป็นแหล่งเหล็กกล้าอีก 57 เปอร์เซ็นต์ของการผลิตเหล็กกล้าทั้งหมดของรัสเซีย เมื่อรวมดินแดนที่รัสเซียเสียให้แก่เยอรมันแล้วมีเนื้อที่ถึง 40 เปอร์เซ็นต์ของประเทศรัสเซีย แต่เมื่อสงครามสงบลง ประเทศรัสเซียมีการผลิตทางอุตสาหกรรมลดลงเพียง 8 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น (เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยปี ค.ศ. 1930 คือ ก่อนสงคราม) ซึ่งเป็นผลสำเร็จของการวางแผน สำหรับประเทศญี่ปุ่นนั้น ดัชนีผลผลิตทางอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจาก 100 ในปี ค.ศ.1937 เป็น 153 ในปี ค.ศ.1944 ประเทศเยอรมันเพิ่มการผลิตอุตสาหกรรมหนักในถึง 30 เปอร์เซ็นต์ จากช่วงระหว่างปี ค.ศ.1937-1938 ถึงปี ค.ศ.1943-1944 จากตัวเลขผลผลิตต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น เป็นข้อยืนยันว่าการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจนั้น ก็ประสบความสำเร็จล้มเหลวบ้าง เพราะการประมาณการที่ผิดพลาดเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การผลิตอาวุธยุทธโปกรณ์สงครามและเสบียงอาหาร ตัวอย่างสำคัญของการคาดการณ์ที่ผิดพลาด คือ ฮิตเลอร์คาดการณ์ว่าสงครามจะต้องยุติแน่ จึงสั่งให้ลดการผลิตลงในเดือนกันยายน ค.ศ.1941 ผลการลดการผลิตครั้งนี้มีผลทำให้กองทัพเยอรมันขาดแคลนเสบียงอาหารและอาวุธยุทธโปกรณ์สงคราม ทำความเดือดร้อนให้แก่กองทัพเยอรมันเป็นอย่างมาก

ในการฟื้นฟูและบูรณะเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศต่างๆพยายามอย่างยิ่งที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ทางด้านกลุ่มประเทศอักษะได้วางนโยบายที่จะใช้ทรัพยากรของประเทศที่ถูกยึดครองเพื่อประโยชน์ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยอรมันและญี่ปุ่น ได้วางโครงการเกี่ยวกับการยึดสินทรัพย์ โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆของประเทศที่ได้ยึดครองไว้เรียบร้อยแล้ว นั่นคือ หลังจากที่เยอรมันยึดครองฝรั่งเศสได้แล้ว ก็ทำการยึดกิจการรถไฟ อุตสาหกรรมยาง อุตสาหกรรมน้ำมันและอุตสาหกรรมแร่อื่นๆ และยังให้ประเทศฝรั่งเศสจ่ายค่าหนี้สินจำนวนมหาศาลแล้วนำเงินจำนวนนี้ไปซื้อโรงงานจากฝรั่งเศส เพื่อตัดการผลิตของประเทศฝรั่งเศสลง และเปลี่ยนชื่อ โรงงานเสียใหม่ กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินฟรังค์ของฝรั่งเศสกับเงินมาร์กของเยอรมันเสียใหม่ เพื่อให้เยอรมันได้เปรียบในอัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนี้เยอรมันยังจัดตั้งสำนักงานบัญชีระหว่างฝรั่งเศสกับเยอรมันขึ้นที่กรุงเบอร์ลิน แล้วอนุญาตให้หนี้สินที่ฝรั่งเศสมีต่อเยอรมันทับลมได้อย่างทวีคูณอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นเยอรมันยังให้ฝรั่งเศสส่งคนฝรั่งเศสไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ประเทศเยอรมัน (เมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่สองแล้วปรากฏว่าหนึ่งในสามของคนงานในประเทศเยอรมันเป็นชาวฝรั่งเศส) ที่สำคัญที่สุดคือ เยอรมันได้เตรียมวางแผนการที่จะทำให้ประเทศเยอรมันเป็นศูนย์กลางแห่งอุตสาหกรรมทั้งปวง ประเทศต่างๆในยุโรปจึงเป็นบริวารในทางเศรษฐกิจของเยอรมัน คือ มีหน้าที่ในการส่งสินค้า อาหาร และวัตถุดิบให้เยอรมัน สำหรับกลุ่มประเทศพันธมิตร หรือ กลุ่มประเทศสหประชาชาติ (United Nations) ได้ดำเนินมาตรการต่างๆ ในรูปของความร่วมมือระหว่างประเทศ พันมิตร การดำเนินการทางทหารและความต้องการสินค้าต่างๆถูกกำหนดโดยคณะผู้แทนของสองประเทศ คือ อังกฤษและสหรัฐอเมริกา ที่เรียกกันว่า Anglo-American Combined

Chiefs of Staff ณ กรุงวอชิงตัน (จัดตั้งขึ้นเมื่อ เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1942) และได้ร่วมมือกับรัสเซียและจีนในทางการทหาร โดยส่งทหารของฝ่ายพันธมิตรไปประจำที่กรุงมอสโก และกรุงจุงกิง สำหรับความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ ประเทศทางฝ่ายพันธมิตรได้วางแผนร่วมกันโดยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมขึ้นมาชุดหนึ่ง เรียกว่า Combined Shipping Adjustment Board ขึ้นเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ.1942 ณ กรุงวอชิงตัน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการชุดอื่น ๆ อีก ได้แก่ Combined Materials Board, the Combined Food Board และ the Combined Production and Resources Board

นอกจากนี้กลุ่มประเทศพันธมิตรมีความเข้าใจในสถานการณ์ของประเทศที่เข้าสงครามที่ต้องชำระหนี้สงคราม จึงได้ประชุมตกลงกันในรายละเอียดเรื่องหนี้สงครามของกลุ่มประเทศพันธมิตรไว้เกี่ยวกับการให้ยืม และให้ผ่อนส่งสินค้า วัตถุประสงค์ระหว่างกลุ่มประเทศพันธมิตรด้วยกันเอง สหรัฐอเมริกาเสนอมอบสินค้าต่าง ๆ ให้แก่ประเทศในกลุ่มพันธมิตร โดยเฉพาะอังกฤษและรัสเซีย รวมกันมีมูลค่าถึง 47,286,000,000 ดอลลาร์ โดยประเทศทั้งสองได้รับสินค้านี้มีมูลค่าเท่า ๆ กันในปี ค.ศ.1945 นอกจากนี้อังกฤษและรัสเซียยังได้รับสินค้าและบริการจากสหรัฐอเมริกาในแบบ lend-lease อีก 7,912,000,000 ดอลลาร์ พันธมิตรสามารถรวมกำลังคน และทรัพยากรได้มากจากส่วนต่างๆของโลก ทำให้สามารถทำสงครามได้เป็นเวลานาน และสามารถนำชัยชนะมาสู่กลุ่มพันธมิตรได้ สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ประเทศที่สามารถผลิตสินค้าได้อย่างมากมาย จึงมีความสามารถในการส่งเสบียงและอาวุธยุทธโปกรณ์สู่สงครามได้ แม้ว่าในระหว่างการขนส่งจะเกิดความเสียหายอย่างมากก็ตาม ประมาณกันว่า เรือสินค้าของอเมริกาที่ขนส่งสินค้าต่าง ๆ สู่รัสเซียในปี ค.ศ.1942 ถูกจมมีจำนวนถึง 8,338,000 ตัน หลังจากเดือนพฤษภาคม 1943 การขนส่งสินค้าจากอเมริกาสู่ยุโรปประสบผลสำเร็จ โดยกองเรือสินค้าได้รับการคุ้มกันจากเครื่องบินสงครามระหว่างเยอรมันกับอังกฤษ เยอรมันใช้จรวดยิงทำลาย แต่จรวดของเยอรมันขาดความแม่นยำ จึงทำให้เยอรมันพลาดโอกาสสำคัญ ๆ ในการทำลายการผลิตทางอุตสาหกรรมของประเทศอังกฤษ พลาดการทำลายคลังเก็บสินค้า และวัตถุดิบ ซึ่งบรรดาสินค้าและอาวุธ

ต่าง ๆ ที่เก็บอยู่ในคลังสินค้า ต่อมาได้ถูกทำลายด้วยระเบิดยุโรปเพื่อใช้ทำสงครามกับเยอรมัน
อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นมหาอำนาจทางตะวันออกสามารถปิดกั้นการส่งกำลังบำรุงของฝ่าย
พันธมิตรจากอเมริกาสู่ยุโรปได้บ้าง ฝ่ายประเทศพันธมิตรได้โจมตีทิ้งระเบิดขนาดใหญ่เพื่อ
รุกไล่ฝ่ายอักษะ จนกระทั่งสามารถขับไล่เยอรมันและอิตาลีออกจากแอฟริกาทางตอนเหนือ
ได้ ต่อมาไม่นานสงครามระหว่างญี่ปุ่นกับฝ่ายพันธมิตรก็ยุติลงเมื่อระเบิดปรมาณูลูกแรกลง
ที่เมืองฮิโรชิมา เครื่องบินรบของฝ่ายพันธมิตรมีถึง 1,500,000 เครื่องนำระเบิดไปทิ้งใน
ยุโรปถึง 2,500,000 ตัน เพื่อยุติสงคราม ในระยะแรก ๆ เครื่องบินกองทัพอากาศอังกฤษ
และกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาบรรทุกระเบิดไปทิ้งตามจุดสำคัญๆในตอนกลางวันแต่
เนื่องจากได้รับความเสียหายสูง จึงเปลี่ยนเวลาการทิ้งระเบิดเสียใหม่เป็นตอนกลางคืน ด้วย
เหตุนี้เองเมืองฮัมเบิร์กในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1943 จึงถูกทำลายไปถึงหนึ่งในสาม ทำให้
ประชาชนเสียชีวิตไปเกือบ 100,000 คน เป้าหมายการทิ้งระเบิดในระยะต่อมาได้เปลี่ยนไป
โดยเลือกทิ้งระเบิดเฉพาะในจุดสำคัญเท่านั้น เช่น โรงงานสร้างเรือดำน้ำ โรงงานเครื่อง
สร้างเครื่องบิน ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1944 เป้าหมายการทิ้งระเบิดเปลี่ยนไปเป็นโรงงาน
อุตสาหกรรมน้ำกลั่น เดือนกันยายน ค.ศ.1944 การคมนาคมทางรถไฟตัดขาดโดยสิ้นเชิง
ด้วยการทิ้งระเบิดของฝ่ายพันธมิตร เป็นการสกัดกั้นการขนส่งคนและเสบียงสู่เบอร์ลิน
ผลของการทิ้งระเบิดประสบความสำเร็จอย่างกว้างขวาง การผลิตน้ำมันเครื่องบินลดลงจาก
175,000 ตันในเดือนเมษายน ค.ศ.1944 เหลือเพียง 5,000 ตันในเดือนกันยายนปีเดียวกัน การ
ขนส่งลดลงจาก 900,000 เทียบต่อสัปดาห์ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1944 เป็น 214,000 เทียบใน
เดือนมีนาคม ค.ศ.1945 การขนส่งถ่านหินหยุดชะงักในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1945 การ
ขนส่งทหารเป็นไปอย่างเชื่องช้าและไม่ทันการ ทางด้านตะวันออก พันธมิตรสกัดกั้นการ
รุกรานของญี่ปุ่นโดยเข้ายึดครองเกาะโอกินาวา (เมษายน ถึง มิถุนายน ค.ศ.1945) แล้วตั้งโอ
กินาวาเป็นฐานทัพสำคัญในการทิ้งระเบิดญี่ปุ่นในโอกาสต่อมา สหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิด
ปรมาณูลูกแรกลงที่เมืองฮิโรชิมาทำลายบ้านช่องประชาชนถึง 60 เปอร์เซ็นต์ คนตาย 80,000
คน จากประชากรทั้งหมด 245,000 คน และบาดเจ็บอีก 80,000 คน ปรมาณูลูกที่สองลงที่

เมืองนาซาก็ ทำให้คนตายถึง 40,000 คนและบาดเจ็บอีกประมาณ 40,000 คน ผลของการทิ้งระเบิดลูกที่สองนี้เองทำให้ญี่ปุ่นยอมแพ้และรัฐบาลญี่ปุ่นตัดสินใจยุติสงคราม เมืองใหญ่ ๆ ของฝ่ายอักษะถูกระเบิดย่อยยับ เช่นเมือง Cassino Salerno Anzio และ Piza ในประเทศอิตาลีจุดสำคัญๆทางยุทธศาสตร์ถูกระเบิดอย่างหนักเช่น เมือง Cherbourg และ Sedan ในประเทศฝรั่งเศส รวมทั้งเมือง Saarbrucken และ Aachen ในประเทศเยอรมัน กำลังผลิตของฝ่ายอักษะและดินแดนที่อักษะยึดครองถูกพันธมิตรทำลาย และยึดครองดินแดนต่างๆเหล่านั้นคืน ในขณะที่นั้นเองประเทศเยอรมันซึ่งทำสงครามเป็นบริเวณกว้างขวางมาก จึงต้องการกำลังสนับสนุนทั้งกำลังคนและเสบียง แต่ก็ถูกพันธมิตรทำลาย จึงทำให้เยอรมันอ่อนกำลังลงมาก พันธมิตรจึงได้ชัยชนะในสงครามในที่สุด

14.5 สภาพเศรษฐกิจของโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

เมื่อสงครามได้ยุติลง ประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป ต่างก็ประสบกับปัญหาต่างๆทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ เพราะขาดการทำนุบำรุงและรักษา วัตถุดิบสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมก็ลดน้อยลง ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปประสบกับความเดือดร้อนมาก เพราะการผลิตทั้งทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมลดลงอย่างมากมาย ส่วนประเทศอเมริกาและแคนาดากลับมีผลผลิตทั้งทางอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมสูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าประเทศทั้งสองห่างไกลจากสนามรบของสงครามโลกครั้งที่ 2 แม้ว่าประเทศต่างๆในยุโรปมีการลงทุนอยู่บ้างเพียงเล็กน้อยในช่วงระยะหลังสงคราม แต่เป็นการลงทุนที่ยังกระจุกกระจายในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมผลิตเหล็ก อุตสาหกรรมสินค้าบริโภค อุตสาหกรรมก่อสร้างและขนส่ง เพราะเป็นระยะเริ่มแรกของการบูรณะ การขยายตัวทางเศรษฐกิจของยุโรปสมัยนี้เป็นไปอย่างจำกัด โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมผลิตพลังงานในประเทศเล็กๆ เช่น เนเธอร์แลนด์และเดนมาร์ก และในอุตสาหกรรมเครื่องจักรในเยอรมัน

ส่วนในสหรัฐอเมริกา อุตสาหกรรมพื้นฐาน เช่น อุตสาหกรรมยางเทียม อุตสาหกรรมผลิตในโตรเจน อุตสาหกรรมผลิตแมกนีเซียม อุตสาหกรรมทองแดง อุตสาหกรรมทำเกลือ อุตสาหกรรมถ่านหิน มีการขยายตัวอย่างมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะสหรัฐอเมริกาเป็นคลังสรรพาวุธให้แก่ประเทศกลุ่มพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อบรรลุปเป้าหมายทางทหาร จึงจำเป็นต้องขยายโรงงานและการผลิตสิ่งที่เคยสั่งเข้ามาก่อน ดังนั้นเมื่อสิ้นสงคราม สหรัฐอเมริกา แคนาดา และออสเตรเลีย จึงมีกำลังการผลิตสำหรับสินค้าที่ประเทศต่าง ๆ ต้องการ การที่ประเทศที่เข้าร่วมสงครามถูกทำลายจากสงคราม การขาดการบำรุงรักษาโรงงาน การลงทุนที่ไม่แน่นอน ทำให้สภาพของยุโรปหลังสงคราม ประสบกับความตกต่ำอย่างรุนแรงประกอบกับรัฐบาลได้ก่อกำหนดขึ้นสนธิสัญญาจำนวนมาก เกิดเงินเฟ้อระลอกใหม่ ระบบการค้าและการชำระเงินระหว่างประเทศล้มเหลว อัตราการค้า (terms of trade) เสียเปรียบ การจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามและยังประสบปัญหาทางสังคมและการเมืองอีกด้วย

รัฐบาลประเทศต่างๆ ในยุโรปประสบกับปัญหาการคลัง เพราะรัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากในการบูรณะประเทศ ประเทศอังกฤษได้เพิ่มงบประมาณรายจ่ายอีกจากปีละ 1,147 ล้านปอนด์ในปี ค.ศ.1938-1939 เป็น 6,190 ล้านปอนด์ในปี ค.ศ. 1944-1945 ส่วนประเทศเยอรมันนั้นเพิ่มงบประมาณรายจ่ายถึง 11 เท่าตัว ประเทศที่เข้าสงครามอื่น ๆ ก็เพิ่มงบประมาณรายจ่ายของตนมากขึ้น เป็นอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกับงบประมาณรายจ่ายของประเทศเยอรมัน รัฐบาลประเทศต่างๆ พยายามหาเงินรายได้เพื่อนำมาเป็นงบประมาณรายจ่าย ส่วนหนึ่งได้จากเงินภาษีอากร บางส่วนได้จากการกู้ยืมเอกชน รัฐบาลพยายามที่จะลดปริมาณการบริโภคของประชาชนในสินค้าฟุ่มเฟือย และสินค้าที่ไม่จำเป็น พยายามที่จะควบคุมการค้ากำไรเกินควร ประเทศอังกฤษได้ขึ้นอัตราภาษีเงินได้ถึงเท่าตัว และมีอัตราการค้าล่วงหน้ามากสำหรับผู้มีรายได้สูง เป็นผลทำให้รายได้ของรัฐจากภาษีเพิ่มขึ้นมากถึง 3.5 เท่า อย่างไรก็ตามแม้จะเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ก็ยังเป็นเพียง 25% ของงบประมาณที่ต้องการใช้จ่ายเท่านั้น

นอกจากนี้รัฐบาลยังได้หาเงินมาใช้จ่ายโดยออกใบสัญญาใช้เงินที่เรียกว่า " IOU " ให้แก่ธนาคารเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินที่รัฐบาลกู้ยืม คล้ายคลึงกับสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 นอกจากนี้รัฐยังได้ออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับเงินตราสำรองของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถขยายสินเชื่อออกไปได้มากขึ้น ระหว่างปี ค.ศ.1938 ถึง ค.ศ.1945 ปริมาณเงินหมุนเวียนของประเทศอังกฤษเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่า ในอิตาลีเพิ่มขึ้นถึง 20 เท่าตัว ปริมาณเงินที่ใช้หมุนเวียนอยู่มีปริมาณมาก แต่ผลผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่น้อยกว่า มีผลทำให้ราคาเพิ่มขึ้นอย่างมาก เมื่อพิจารณาถึงดุลการชำระเงิน (Balance of Payments) ของประเทศต่างๆในยุโรป พบว่าประเทศในยุโรปได้ลงทุนในต่างประเทศมากมาย รายได้จากการลงทุนต่างประเทศของยุโรปในปี ค.ศ.1938 มีประมาณ 32 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าสินค้าออก แต่หลังสงคราม คือ ระหว่าง ค.ศ.1950-1951 รายได้จากการลงทุนต่างประเทศมีเพียง 9 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าสินค้าออก ยิ่งไปกว่านั้น ยุโรปยังมีหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้น ต้องส่งสินค้าออกเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 1938 อีก 7% จึงจะพอชำระ ราคาสินค้าที่ยุโรปส่งไปขายต่างประเทศไม่มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเลย แต่สินค้านำเข้า กลับมีราคาสูงขึ้นมาก (เสียเปรียบ terms of trade 15% ในปี 1946) นอกจากนี้รายได้จากการเดินเรือทะเลลดลง รายได้จากการประกันภัยลดลงด้วย ซึ่งได้วิเคราะห์กันว่า หากยุโรปต้องการมีเงินเพื่อชำระค่าสินค้านำเข้าจากต่างประเทศในปี 1938 แล้ว ยุโรปตะวันตกทั้งหมดจะต้องเพิ่มสินค้าขายออกมากขึ้นจากปี ค.ศ.1938 ถึง 80 เปอร์เซ็นต์จึงจะมีเงินพอซื้อ

ปัญหาที่ยุโรปประสบอีกอย่างหนึ่ง คือ การสั่งซื้อวัตถุดิบ เพราะในการผลิตสินค้าให้ได้จำนวนมากเพื่อการส่งออกนั้น ยุโรปจะต้องซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศนำมาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป แล้วจึงส่งออกต่อไป แต่ยุโรปขณะนี้ไม่มีเงินพอจะสั่งซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศ และแม้จะผลิตได้แล้ว ปัญหายังตามมาอีก คือ สินค้าที่ยุโรปผลิตได้ไม่สามารถจะส่งไปขายยังประเทศต่างๆที่เคยสั่งซื้อได้ เพราะประเทศเหล่านั้นพยายามผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเอง สินค้าอาหารที่เคยส่งไปจำหน่ายในประเทศต่างๆในยุโรปเอง ก็ไม่สามารถกระทำได้ เพราะทุกประเทศมุ่งผลิตอาหารเอง ประเทศอินเดียซึ่งพยายามจะเปลี่ยน

จากประเทศเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม หันไปซื้อสินค้าประเภททุนได้แก่ เครื่องจักร เครื่องมือ โรงงาน จากประเทศสหรัฐอเมริกาแทนที่จะซื้อสินค้าเหล่านั้นจากยุโรป

ในขณะเดียวกัน ประเทศยุโรปต่างก็หันไปสั่งซื้อสินค้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะราคาถูกกว่าเนื่องจากสหรัฐอเมริกา ผลิตสินค้าแบบ Mass Production ต้นทุนการผลิต สินค้าจึงถูก สหรัฐอเมริกาเองก็ได้มาผลิตสินค้าต่างๆ ซึ่งเดิมเคยเป็นสินค้าออกของยุโรป จึงทำให้สภาพเศรษฐกิจของยุโรปเลวลงไปอีก ด้วยเหตุที่ยุโรปนำเข้าสินค้ามากกว่าส่งออก สินค้า ทำให้ยุโรปขาดแคลนเงินตราต่างประเทศโดยเฉพาะเงินดอลลาร์ จากวิกฤตการณ์ทางการเงิน ทำให้ยุโรปต้องประกาศควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการค้าระหว่างประเทศ ประเทศพันธมิตรพยายามจะบรรเทาวิกฤตการณ์ทางการเงินในขณะนั้น โดยในปี ค.ศ.1944 ได้ส่งผู้แทนเข้าประชุมเมือง Bretton Woods ในมลรัฐ New Hampshire ประเทศสหรัฐอเมริกา แล้วจัดตั้งสถาบันทางการเงินขึ้นเพื่อให้สินเชื่อแก่ประเทศต่าง ๆ ในการบูรณะประเทศ ให้เงินช่วยเหลือแก่ประเทศด้อยพัฒนา นั่นคือ

1. ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนากาหรือธนาคารโลก (The International Bank for Reconstruction and Development: IBRD or World Bank) มีทุนดำเนินงานเริ่มต้น 9,100,000 ดอลลาร์ มีหน้าที่ในการให้สินเชื่อเพื่อบูรณะประเทศและให้เงินช่วยเหลือประเทศที่ต้องการพัฒนา

2. กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (The International Monetary Fund : IMF) มีทุนดำเนินงานเริ่มต้น 8,000,000 ดอลลาร์ มีหน้าที่ควบคุมจัดการเรื่องมาตรการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ

14.6 การชดใช้ค่าปฏิกรรมสงครามและหนี้สินหลังสงคราม

เมื่อเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศผู้ชนะสงครามก็มีได้รื้อถอนจัดทำสนธิสัญญาสงบศึกเหมือนสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เพราะประเทศกลุ่มพันธมิตรเข้าใจถึงสถานะการณ์บางอย่างที่จะต้องจัดการและดำเนินการให้เรียบร้อย รวมทั้งขณะนั้น

ประเทศกลุ่มพันธมิตรเองได้แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายแรก ประเทศรัสเซีย ฝ่ายที่สองเป็นประเทศสัมพันธมิตรอื่นๆที่มีความคิดแตกแยกกันในเรื่องการยึดครองประเทศฝ่ายแพ้สงคราม ดังนั้นทั้งสองฝ่ายจึงเลื่อนการจัดทำสนธิสัญญาสงบศึกออกไป เพื่อจะได้มีเวลาในการพิจารณาและตัดสินใจมากขึ้น แต่ก่อนสนธิสัญญาสงบศึกจะเกิดขึ้น พันมิตรก็มีมาตรการบางอย่างที่จะจัดการกับประเทศฝ่ายแพ้เป็นการชั่วคราว สิ่งสำคัญประการแรกคือปัญหาเรื่องพรมแดน ซึ่งเมื่อการจัดการหรือการตัดสินใจได้ผ่านไปแล้ว พรมแดนนั้นๆจะต้องมีอาณาเขตตามมติของคณะกรรมการสงบศึกต่อไป

ในกรณีประเทศเยอรมัน พันมิตรได้ประชุมกันมาแล้วตั้งแต่ก่อนสิ้นสงคราม เริ่มตั้งแต่การประชุมที่กรุงมอสโกเมื่อเดือน ตุลาคม ค.ศ.1943 โดยรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และรัสเซีย ตกลงในสาระสำคัญ ที่จะจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของยุโรป (European Consultative Commission) มีหน้าที่เรื่องการตัดสินใจเรื่องการยึดครองประเทศเยอรมัน โดยแบ่งเขตยึดครองประเทศเป็นสองเขต คือ เขตหนึ่งยึดครองโดยรัสเซีย และอีกเขตหนึ่งเป็นเขตยึดครองของกลุ่มพันธมิตรอื่น ๆ รัสเซียจะทำการยึดครองประเทศเยอรมันทางด้านตะวันออกเป็นแนวยาวตลอด ส่วนพันธมิตรอื่นๆ จะทำการยึดครองเขตตะวันตก รวมทั้งประเทศโปแลนด์ เชคโกสโลวาเกีย ฮังการีและรูมาเนีย เขตยึดครองของรัสเซียได้รับการรับรองจากการประชุมที่ยัลตา (Yalta) ในเดือนกุมภาพันธ์ 1945 และการประชุมที่ Potsdam ในเดือนกรกฎาคม 1945 การประชุมที่ Potsdam ในเดือนกรกฎาคม 1945ทำให้รัสเซียได้เขตยึดครองมากขึ้นถึง 273,947 ตารางไมล์ และ ประชากรเพิ่มขึ้นถึง 25 ล้านคน ทั้งยังดำรงเขตยุทธศาสตร์สำคัญ ซึ่งต่อมามีอิทธิพลต่อประเทศต่างๆ มีประเทศโปแลนด์ เชคโกสโลวาเกีย ฮังการี รูมาเนีย บัลกาเรีย และ ยูโกสลาเวีย จนทำให้ประเทศเหล่านี้กลายเป็นบริวารไปในที่สุด

การประชุมที่ Potsdam ยังได้ตกลงให้มีการจัดการเรื่องสนธิสัญญาสงบศึกกับอิตาลี
รומานี บัลแกเรีย และฟินแลนด์ โดยให้จัดร่างสนธิสัญญาโดยคณะกรรมการระดับรัฐมนตรี
(Council of Ministers) ซึ่งประกอบไปด้วย รัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศต่างๆ มี
ประเทศรัสเซีย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ จีนและฝรั่งเศส การประชุมจัดขึ้นที่ปารีสอีกครั้งใน
วันที่ 29 กรกฎาคม ค.ศ.1946 ที่ประชุมประกอบไปด้วย "the Big Four" มีสหรัฐอเมริกา
รัสเซีย อังกฤษ และฝรั่งเศส และ " the Little Seventeen " เพื่อที่จะเสนอแนะข้อคิดต่างๆต่อ
คณะกรรมการระดับรัฐมนตรี เพื่อนำไปเป็นสาระสำคัญของสนธิสัญญาสงบศึกที่จัดทำขึ้น
จากการประชุมในครั้งนี้ ทำให้ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างรัสเซียและฝ่ายตะวันตกเห็นได้ชัด
รัสเซียพยายามที่จะให้เกิดประโยชน์แก่ตนมากที่สุด รวมทั้งบรรดาประเทศบริวารด้วย ส่วน
สหรัฐอเมริกานั้นพยายามอย่างยิ่งที่จะให้มีการประนีประนอมมากที่สุด ในที่สุดก็มีการลง
นามในร่างสนธิสัญญา ณ กรุงปารีส ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1947 โดยสนธิสัญญานี้
ประเทศอิตาลีจะต้องปลดปล่อยอาณานิคมทั้งหมดให้เป็นอิสระรวมทั้งดินเกาะ Dodecanese
ให้แก่ประเทศกรีซ ประเทศฮังการีเสียดินแดนสโลวาเกียตอนใต้ให้แก่เชคโกสโลวาเกีย
และดิน Transylvania ตอนเหนือให้แก่รומานี ประเทศยูโกสลาเวียได้ดินแดนบางส่วนคืน
จากการยึดครองของบัลแกเรีย ประเทศรומานีต้องเสียดินแดน Bessarabia และ Bukovina
ให้รัสเซีย ประเทศฟินแลนด์ต้องยกดินแดน Petsamo คืนให้รัสเซีย เขต Sarr ให้อยู่ภายใต้
การครอบครองของฝรั่งเศส (เดิมเขต Sarr อยู่กับเยอรมัน)

ส่วนสนธิสัญญาสงบศึกที่ทำกับญี่ปุ่นลงนามกัน ณ วันที่ 4 กันยายน ค.ศ.1915
รัสเซียได้ยึดครองเกาะ Sakhalin และเกาะ Kurile ตามที่ตกลงในการประชุมที่ Yalta สิ่ง
สำคัญของสนธิสัญญาสงบศึกนอกจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตก็คือเรื่องค่า
ปฏิกรรมสงคราม สหรัฐอเมริกานั้นเข้าใจถึงสภาพและสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศแพ้
สงครามเป็นอย่างดี โดยได้ประสพการณ์จากสงคราม ดังนั้นการที่จะให้ประเทศแพ้สงคราม
ต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามเป็นสินค้าที่ผลิตได้ในทันที ซึ่งเป็นที่เดือดร้อนมากต่อประเทศ
แพ้สงคราม ส่วนรัสเซียนั้นยืนยันที่จะให้ประเทศแพ้สงครามจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามให้เพื่อ

มาบูรณะประเทศ ค่าปฏิกรรมสงครามได้นี้เคยถกเถียงกันมาแล้วในการประชุมที่ Yalta
สตาลิน ผู้นำของรัสเซียต้องการค่าปฏิกรรมสงคราม 20 พันล้านดอลลาร์ภายใน 20 ปี สตา
ลिन กล่าวว่าครึ่งหนึ่งของเงินนี้จะได้นำไปบูรณะประเทศ แต่ได้รับการคัดค้านจากเชอร์ชิล
และรูสเวลต์ มาตั้งแต่ต้น แต่ก็ได้ตกลงกันได้ที่สุดในการประชุมที่ Yalta โดยตกลงกันว่า
ประเทศเยอรมันนั้นจะต้องได้รับการควบคุมการผลิตต่างๆ เช่น การผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์
สงคราม การผลิตอาวุธต่างๆ เครื่องบิน การต่อเรือ ทั้งนี้โดยจำกัดการผลิตของอุตสาหกรรม
เหล็กกล้า อุตสาหกรรมเคมี และเครื่องจักรกล แต่การจำกัดนั้นมีหลักว่าต้องยังคงทำให้
เยอรมันมีทรัพยากรเหลือเพียงพอแก่การดำรงชีพของคนเยอรมัน โดยไม่ต้องมีความ
ช่วยเหลือจากภายนอก แต่ส่วนค่าปฏิกรรมสงครามนั้นรัสเซียยังคิดว่าจะต้องจ่ายอยู่นั่นเอง
ชื่อเรียกของรัสเซียมีดังนี้

1. ให้เรือและย้ายบรรดาโรงงานอุตสาหกรรมของเยอรมันในเขตยึดครองของ
รัสเซีย ไปประเทศรัสเซีย
2. ให้ย้ายเครื่องมือทุนอุตสาหกรรมที่ใช้การได้สมบูรณ์ 15% จากเขตเยอรมัน
ตะวันตกไปยังรัสเซียโดยแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่นๆมูลค่าเท่า ๆ กัน เช่น อาหาร ถ่านหิน
สังกะสี ตามแต่จะตกลงกัน
3. ให้ย้ายเครื่องมือทุนอุตสาหกรรม จากเขตที่ฝ่ายตะวันตกยึดครองมาให้
รัสเซียโดยไม่มีค่าตอบแทน
4. รัสเซียต้องมีส่วนแบ่งในทรัพย์สินของเยอรมันในต่างประเทศ

นอกจากนี้รัสเซียยังต้องให้ประเทศอื่นๆ จ่ายค่าปฏิกรรมสงครามด้วย คือ ประเทศ
อิตาลีต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงคราม 360 ล้านดอลลาร์ จำนวน 100 ล้านดอลลาร์ จ่ายให้รัสเซีย
ยูโกสลาเวีย 125 ล้านดอลลาร์ กรีซ 105 ล้านดอลลาร์ เติโอบีเย 25 ล้านดอลลาร์ และอัลบา
เนีย 5 ล้านดอลลาร์ ประเทศอังกฤษต้องจ่ายให้รัสเซีย 100 ล้านดอลลาร์ ให้แก่ยูโกสลาเวีย
เชคโกสโลวาเกีย และบัลแกเรีย 45 ล้านดอลลาร์ให้แก่กรีซ และ 25 ล้านดอลลาร์ให้แก่

ยูโกสลาเวีย ส่วนรומานีและฟินแลนด์ต้องจ่ายค่าปฏิบัติการสงครามแกร็สเซีย ประเทศละ 300 ล้านดอลลาร์ โดยให้ผ่อนชำระเป็นเวลา 8 ปี

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับสงครามโลกครั้งที่ 1 ค่าปฏิบัติการสงครามโลกครั้งที่ 2 มีมูลค่าน้อยกว่ามาก สหรัฐอเมริกาต้องเสียสละมากเช่นเดียวกับสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยต้องให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศพันธมิตร (ส่วนใหญ่เป็นอังกฤษและรัสเซีย) โดยระบบ "lend-lease" ทั้งให้ยืมและให้กู้ในเวลาอันยาวนาน โดยไม่ได้คิดดอกเบี้ยแต่อย่างใด ในสินค้าต่างๆที่ส่งไปให้กลุ่มประเทศพันธมิตร ส่วนประเทศแพ้สงครามก็ได้รับความเอื้อเฟื้อจากสหรัฐอเมริกาเช่นกัน ในขั้นแรกๆนั้นประเทศในยุโรปต้องมีหนี้สินกับสหรัฐอเมริกา และรัสเซียมาก ต่อมาสหรัฐต้องเปลี่ยนนโยบายจากการให้ยืมและให้เช่ามาเป็นให้เปล่า เพื่อให้ประเทศในยุโรปมีสภาพเศรษฐกิจดีขึ้น

